

fem **xarxa**
per una
economia
social
i solidària

**ANÀLISI I DIAGNOSI
DEL COOPERATIVISME
A LES TERRES
DE PONENT**

Presentació i punt de partida	3
Diagnosi socioeconòmica del territori	4
Distribució geogràfica	5
Evolució de cooperatives creades	6
Cooperatives federades sobre el total de cooperatives registrades	7
Altres formes jurídiques de l'ESS	7
En relació amb Ponent Coopera	8
Projectes Singlars	9
Altres espais d'intercooperació	10
Diners públics rebuts a través dels programes d'Economia Social a Ponent	10
DAFO de Ponent Coopera	11
Anàlisi sectorial	12
- HABITATGE	12
- CURES	12
- TRANSICIÓ ENERGÈTICA	12
- ALIMENTACIÓ	13
- CULTURA	13
Sociograma: Mapa de relacions	14
a) Administració pública	14
b) Entitats federatives-associatives de suport / dinamització local	14
c) Programes ESS a Ponent	14
d) Entitats representatives / coops d'impacte nacional	15
e) Món educatiu	15
f) Privats	15
g) Associacions	15
Mapa de projectes estratègics del territori	17
Reeixim l'OESST	17
Ponent FEST	17
Espais i projectes d'intercooperació	17
Títol Universitari d'Especialització en ESS	18
Necessitats detectades	19
Desequilibri territori	19
Impacte econòmic	19
Consolidació	20
Aliances i intercooperació	20
Comunicació	21
Definició del objectius	22

PRESENTACIÓ I PUNT DE PARTIDA

Aquesta anàlisi i diagnosi és fruit de feina prèvia realitzada per l'Ateneu Ponent Coopera, així com l'estudi de diferents dades relacionades amb el cooperativisme i l'economia social i solidària (ESS).

L'anàlisi i la diagnosi del cooperativisme al territori s'han fet principalment a partir del recull de dades del Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya, altres dades públiques com el registre de societats laborals o d'entitats d'inserció i les dades de població. També s'han tingut en compte les dades pròpies recollides de les actuacions de Ponent Coopera, dels projectes Singulars i altres programes de la Direcció General d'Economia Social i Solidària i de les federacions de cooperatives.

També s'ha tingut en compte el procés per elaborar el pla estratègic de l'actual trienni de Ponent Coopera, a través de trobades estratègiques i entrevistes individuals realitzades d'octubre de 2023 a juny de 2024. Així mateix, a l'assemblea de Ponent Coopera de febrer de 2025 també s'han analitzat les necessitats del territori.

Tot i que s'ha consultat un gran nombre de fonts d'informació, s'ha de tenir un compte algunes mancances. Les dades del Registre de Cooperatives no estan actualitzades des del 8 d'octubre de 2024. Sabem que hi ha varies cooperatives que s'han registrat des de l'octubre del 2024 que encara no apareixen al registre. També hi ha dues cooperatives a Torà, que han passat al Solsonès, però no s'ha actualitzat al registre. Sabem que hi ha cooperatives inactives que segueixen registrades, però el registre no ens ha pogut donar les dades de les cooperatives que han presentat els comptes anuals els últims anys per tenir una imatge més real de l'activitat cooperativa. Tampoc tenim dades del nombre actual de sòcies i treballadores.

A més, malgrat intentar afegir altres dades d'entitats de l'ESS, com de la Taula del Tercer Sector, no hi ha registres públics que recullin totes les formes jurídiques de l'ESS.

Entre tota la informació analitzada i els coneixements de l'equip tècnic de l'Ateneu, es pretén donar una visió, tot i que incompleta, de la situació del cooperativisme a les Terres de Ponent.

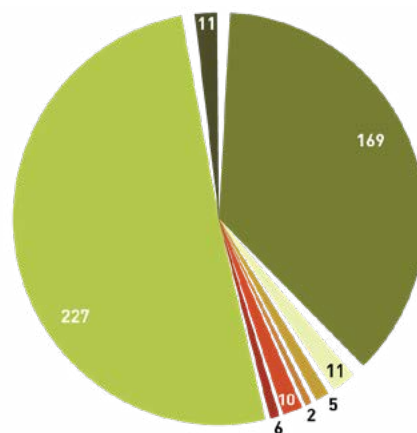
DIAGNOSI SOCIOECONÒMICA DEL TERRITORI

A l'últim trimestre de 2024, hi havia **441 cooperatives registrades a les comarques de Ponent**¹. D'aquestes, més de la meitat (227) eren de treball associat i un terç (169) agràries. De cooperatives de persones consumidores i usuàries només n'hi ha 11, de serveis n'hi ha 10, d'ensenyament n'hi ha 6, d'habitatge, 5 i d'integrals, 2. També hi ha 11 cooperatives registrades sense especificar² de quin tipus són.

Mentre que la gran majoria de cooperatives catalanes són cooperatives de treball associat (74%)³ a Ponent aquestes representen al voltant del 50%.

TIPUS DE COOPERATIVES

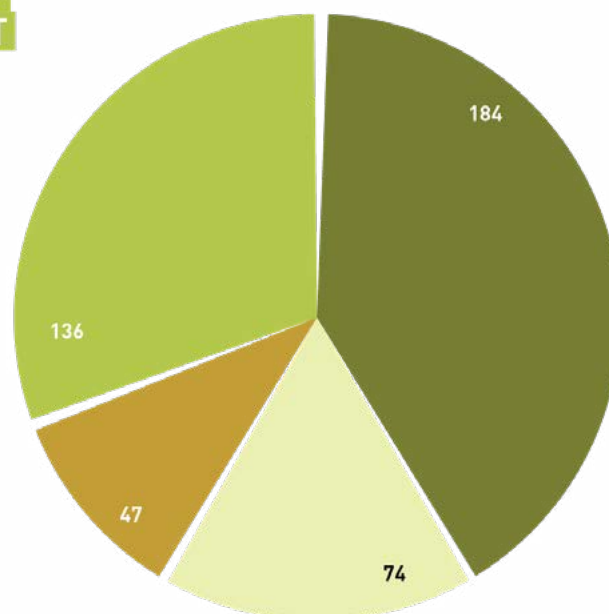
- AGRÀRIES
- SERVEIS
- CONSUMIDORS
- ENSENYAMENT
- HABITATGE
- TREBALL ASSOCIAT
- INTEGRALS
- SENSE ESPECIFICAR

Per sector d'activitat, predominen les d'agricultura (42%) i serveis (30%), seguides de les de construcció (17%) i indústria (11%).

COOPERATIVES PER SECTOR D'ACTIVITAT

- AGRICULTURA
- CONSTRUCCIÓ
- INDÚSTRIA
- SERVEIS

¹ Les últimes dades disponibles al Registre General de Cooperatives són del 8 d'octubre de 2024:

https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Registre-General-de-Cooperatives-de-la-Generalitat/euku-fzbx/about_data

² Les cooperatives "sense especificar" són les que surten registrades com a Central de Cooperatives, en lloc de demarcació de Lleida. Moltes són de segon grau.

³ <https://cooperativescatalunya.coop/dadesiestadistiques/>

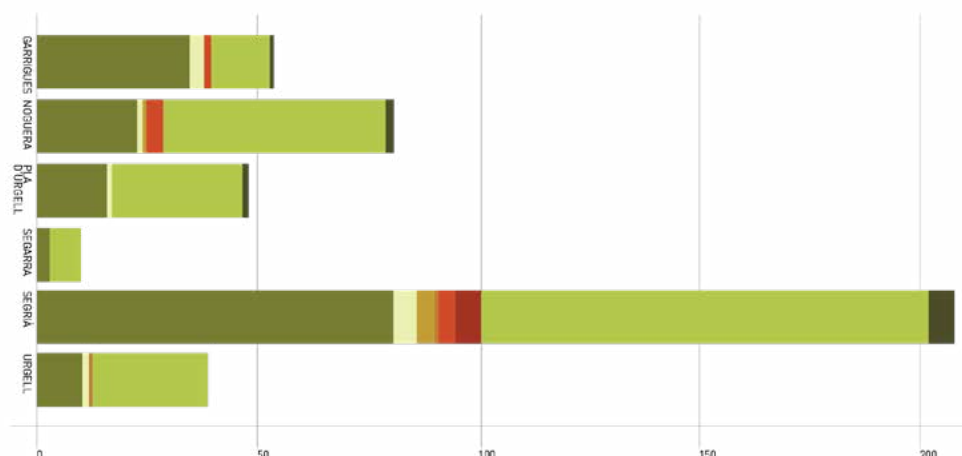
En el moment de la creació les 441 cooperatives tenien 23.775 persones sòcies. De forma general, **les cooperatives amb més socis són les cooperatives agràries dels diversos pobles de Ponent**, n'hi ha 60 que acumulen més de 100 socis cada una. Tot i així, la cooperativa amb un major nombre de socis és Comarcal Les Garrigues, SCCL, una cooperativa de consumidors i usuaris, amb 1.759 socis i dedicada al comerç al detall de pa i productes de fleca, pastisseria i confiteria.

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Tot i que en xifres absolutes el Segrià és on hi ha un major nombre de cooperatives registrades i on hi ha un volum de població més elevat (més de la meitat de Ponent), **la comarca que en proporció d'habitants té més cooperatives registrades és Les Garrigues**, seguida de la Noguera. Mentre que la Segarra és la que en té menys. L'alt nombre de cooperatives a les Garrigues es deu a la gran presència de cooperatives agràries (35) a gairebé tots els pobles de la comarca (a 19 dels 24 pobles), ja que l'agricultura és una de les principals fonts de l'economia de la comarca. En canvi, si tenim en compte només les cooperatives de treball associat, **és la Noguera la comarca que té més proporció de cooperatives de treball registrades per habitants**.

TIPUS DE COOPERATIVES PER COMARCA

- AGRÀRIES
- SERVEIS
- CONSUMIDORS
- ENSENYAMENT
- HABITATGE
- TREBALL ASSOCIAT
- INTEGRALS
- SENSE ESPECIFICAR

Pel que fa al sector d'activitat, a totes les comarques, menys la Segarra, les majoritàries són les d'agricultura.

SECTOR D'ACTIVITAT	GARRIGUES	NOGUERA	PLA D'URGELL	SEGARRA	SEGRIÀ	URGELL	TOTAL
AGRICULTURA	33	32	18	3	84	14	184
CONSTRUCCIÓ	2	23	9	1	31	8	74
INDÚSTRIA	11	9	6	2	13	6	47
SERVEIS	8	17	15	4	80	12	136
TOTAL	54	81	48	10	208	40	441

En general, **la concentració més gran de cooperatives de Ponent es troba a les capitals de comarca**, és a dir, als territoris amb una major concentració de població, amb alguna excepció que pot variar segons el territori. Lleida és el territori amb una densitat més elevada quant a l'acumulació d'aquestes iniciatives, té 98 cooperatives, seguida de Balaguer amb 32 i Mollerussa amb 19.

Però mirant la proporció de cooperatives per nombre d'habitants, Vallfogona de Balaguer és el municipi amb una major proporció de cooperatives (11), seguit de Juncosa (7) ⁴.

A tot Ponent, de mitjana hi ha 11,46 cooperatives per 10.000 habitants. Mentre que a Catalunya és de 6 cooperatives per 10.000 habitants.

	GARRIGUES	NOGUERA	PLA D'URGELL	SEGARRA	SEGRIÀ	URGELL	TOTAL
POBLACIÓ	19.075	39.727	38.111	22.667	217.853	38.531	375.964
SUPERFÍCIE KM2	798	1.784	305	563	1.397	580	5.427
DENSITAT (HABITANTS/KM2)	23,9	22,3	124,9	40,2	156	66,5	
COOPERATIVES	54	81	48	10	208	40	441
PROPORCIÓ	0,28	0,20	0,13	0,04	0,10	0,10	0,12
COOPERATIVES DE TREBALL ASSOCIAT	13	50	30	7	101	26	227
PROPORCIÓ	0,07	0,13	0,08	0,03	0,05	0,07	0,06

EVOLUCIÓ DE COOPERATIVES CREADES

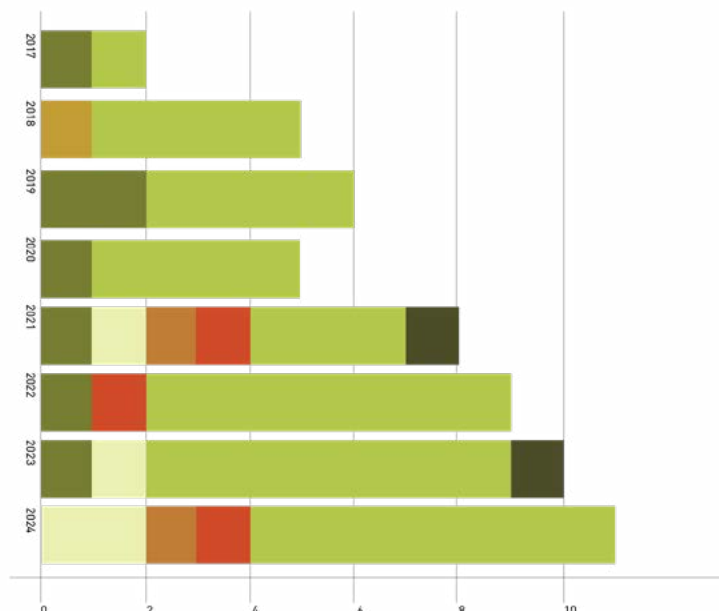
El nombre de cooperatives inscrites al registre va oscil·lant depenent dels anys, però no hi ha una tendència clara ni a l'alça ni a la baixa en els últims 15 anys. Per exemple l'any 2010 va ser un dels que tenen major nombre de cooperatives creades (12), però el 2013 només se'n va crear una.

Si mirem les dades des de l'existència de Ponent Coopera, sí que veiem que **ha augmentat el nombre de cooperatives que es constitueixen de treball associat i han disminuït les agràries**.

De cooperatives de consum, veiem que se'n van crear moltes a la dècada dels 60 i 70 que encara són al registre, però algunes no estan operatives (per exemple la Consum d'Arbeca que està inactiva). A partir del 2021 ha augmentat la creació amb les cooperatives de consum d'energies renovables, per l'auge de les comunitats energètiques (a causa del SolarCoop).

Les cooperatives d'habitatge es van començar a constituir a partir del 2005. N'hi ha dos d'integrals que també inclouen habitatge. Les dues són de constitució recent (a partir de 2021).

⁴ https://carercities.com/y/admin/uab-creis.php?a=coop_num&i=AT05

EVOLUCIÓ DEL TIPUS DE
COOPERATIVACOOPERATIVES FEDERADES SOBRE EL TOTAL DE COOPERATIVES
REGISTRADES

De **cooperatives de treball associat**, només unes 20 estan federades, segons les dades de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya⁵, sobre un total de 226 registrades. Per tant, **menys del 9% de les registrades estan federades**.

A les Garrigues n'hi ha 4 (Tres Cadires, SomPunt, Obagues, Granja Rosinach Juneda), a la Noguera, 2 (Coecocoop de construcció, Agritècnia), al Pla d'Urgell, 2 (Bresca Digital, Avantva del Poal), a la Segarra, 1 (granja escola L'Auró a Torà)⁶, a l'Urgell, 7 (Qualia, L'Olivera, La SempreViva, Al Centro la Vida, FemMés, Cassola, Gimm⁷) i al Segrià, 6 (Btactic, Campi qui pugui, StageLab, Mangrana, Growords i ReCoop).

De **cooperatives agràries**, n'hi ha 43 de federades a la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya, sobre un total de 169 registrades. És a dir un **25% de les registrades estan federades**.

De cooperatives d'ensenyament i de cooperatives de consum, no n'hi ha cap de Ponent als mapes de les respectives federacions^{8 9}.

Les cooperatives d'habitatge no estan classificades geogràficament a la web de la federació. Dues de les cooperatives federades, Sostre Cívica i La Dinamo, tenen presència a Lleida, a través de la Voliana i La Closca, respectivament.

ALTRES FORMES JURÍDIQUES DE L'ESS

A Ponent, hi ha 173 societats laborals, d'aquestes la majoria, 114, són al Segrià. No se n'han creat cap ni el 2022 ni el 2023.

Segons la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, hi ha 226 entitats del Tercer Sector Social a Ponent¹⁰, però d'aquí la majoria no tenen activitat econòmica, per exemple hi ha molts casals d'avis, esplais, etc.

5 <https://www.cooperativest treball.coop/visibilitzem/directori-de-cooperatives>

6 Com que Torà és ara al Solsonès (tot i que encara no està actualitzat al registre ni a la base de dades de la FCTC), a la Segarra no en quedarà cap de federada. Aquesta Granja Escola està al registre de societats laborals, no de cooperatives.

7 Cassola està inactiva i Gimm no apareix ni al registre de cooperatives

8 <https://escolescooperatives.cat/cooperatives/>

9 <https://cooperativesdeconsum.coop/cooperativisme-de-consum/mapa-cooperatives/>

10 <https://www.tercersector.cat/mapa>

Hi ha 11 centres especials de treball a Ponent (dos a l'Urgell, un al Pla d'Urgell, un a les Garrigues i set al Segrià). I 7 empreses d'inserció (quatre a Lleida, dos a Tàrrrega i una a Cervera)¹¹.

EN RELACIÓ AMB PONENT COOPERA

S'han inscrit 54 cooperatives a les comarques de Ponent des del gener de 2018.

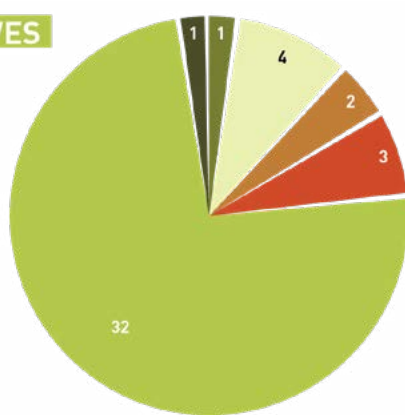
D'aquestes, 43 han estat acompanyades en la seva creació per Ponent Coopera.

Aquestes cooperatives comptaven amb 308 socis inicials. Falten quatre cooperatives no incloses encara al registre públic (Genet Blau, Essen, Spasa i El Galliner). Més de la meitat, 30, s'han format en els últims tres anys. Només dos no van estar acompanyades per Ponent Coopera.

La gran majoria són cooperatives de treball associat (unes tres de cada quatre). I la majoria són del sector de serveis, seguit d'indústria. Només dos de construcció i una d'agricultura.

TIPUS DE COOPERATIVES ACOMPANYADA

- AGRÀRIES
- SERVEIS
- CONSUMIDORS
- ENSENYAMENT
- HABITATGE
- TREBALL ASSOCIAT
- INTEGRALS
- SENSE ESPECIFICAR

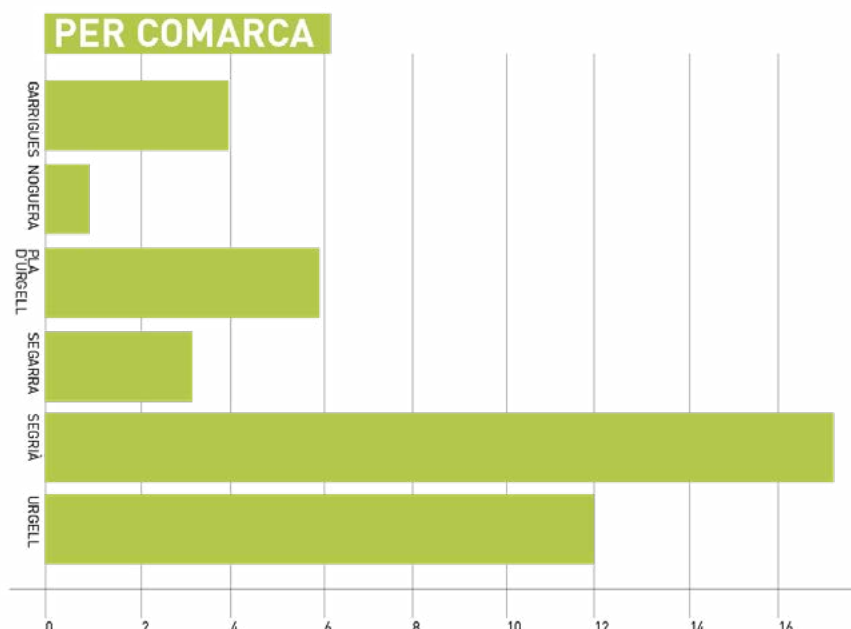
De les 43 cooperatives acompanyades, 15 es van fundar amb dues sòcies, 10 amb tres o quatre, nou entre 5 i 7 sòcies, vuit cooperatives amb més de 12 sòcies.

El 20% de les cooperatives acompanyades a la creació per Ponent Coopera estan inactives. Aquest percentatge és similar a la resta d'empreses de Catalunya. Els motius d'inactivitat de les cooperatives acompanyades per Ponent Coopera són principalment econòmics (sis), però també n'hi ha de personals o una combinació dels dos factors (quatre).

Dotze de les cooperatives acompanyades van participar en un programa formatiu o premi a la creació (FemCoop o REEIXIM L'OESST).

TIPUS DE COOPERATIVA	GARRIGUES	NOGUERA	PLA D'URGELL	SEGARRA	SEGRIÀ	URGELL	TOTAL
AGRÀRIES			1				1
CONSUMIDORS			1		2	1	4
HABITATGE							0
INTEGRALS					1	1	2
SERVEIS	2	1					3
ENSENYAMENT							0
TREBALL ASSO.	1		4	3	14	10	32
SENSE ESPECIFICAR	1						1
TOTAL	4	1	6	3	17	12	43

11 https://carercities.com/y/admin/uab-creis.php?a=cet_sum&b=*&i=AT05

En els seus set anys d'activitat, Ponent Coopera ha contribuït a generar un total de 422 llocs de treball al territori gràcies a les 6.749 hores d'acompanyament que s'hi ha dedicat. A més, les diverses accions i activitats organitzades per Ponent Coopera han comptat amb 12.055 participants¹².

PROJECTES SINGULARS

El programa Projectes Singulars, impulsat pel Departament d'Empresa i Treball, va dirigit a subvencionar entitats de l'Economia Social i Solidària amb la finalitat de posar en marxa nous projectes empresarials i crear nous mercats o noves línies de negoci, estratègiques i innovadores, consolidar línies d'activitat i permetre el creixement del volum de negoci d'aquestes entitats, tot ajudant també a fomentar el mercat laboral.

A Ponent, els Projectes Singulars han destinat més de 4.200.000€ des de 2017. Unes 40 cooperatives han participat en projectes Singulars, d'aquestes 25 s'han creat amb l'ajuda de Ponent Coopera i cinc més han estat o són promotores de l'Ateneu. A part, com a mínim 12 entitats més (fundacions, associacions i SL) també n'han rebut.

Segons la Resolució de 2024, els projectes que s'executen entre 2024 i 2025 tenen un pressupost d'1,2 milions € a Ponent¹³. Gairebé totes les entitats que han obtingut la subvenció (menys una) han estat acompanyades per Ponent Coopera. D'aquests projectes, quatre són d'intercooperació entre cooperatives i altres entitats de l'ESS del territori, com la Xarxa de Cures (amb Quàlia, la SempreViva, Genera i LaCristeleria) o "Intercooperar per exportar" (on participen Tres Cadires, L'Olivera i Sarau Estudi).

Els projectes Singulars que es van atorgar al 2023 a Ponent, van tenir un pressupost d'1,63 milions €. Un d'ells va ser el de "Ruralitats Comunitàries", on es van dur a terme diverses accions per la promoció dels obradors agroecològics, amb Al Centro la Vida, Tres Cadires, La Boqueria Taller, Obrint Portes i L'Olivera, a més de L'Aresta i Els Corremarges de fora de Ponent. O el de Marbi, un projecte d'intercooperació amb més de 15 entitats del sector cultural arts escèniques de Lleida.

Al 2022, es van aprovar projectes per 923.761 € a Ponent. Aquí es va incloure el projecte que va impulsar l'Aplec Cooperatiu de Lleida Ciutat amb Stagelab, Obrint Portes, La

¹² <https://ponentcoopera.cat/ca/b/blog/ponent-coopera/p/ponent-coopera-ha-ajutat-a-la-creacio-de-30-cooperatives-i-141-llocs-de-treball-en-els-darrers-tres-anys-219-2>

¹³ Al 2024 els projectes Singulars de l'eix E només podien rebre un màxim de 50.000 €, l'any anterior eren 70.000€.

Cristaleria, La Closca, La Baldufa, La Maleta Creativa i Mangrana (100.000€), o el projecte “Proveim-nos per a Transformar, amb Tres Cadires, Cooperativa Arbequina i ADV, on entre altres es va estudiar la viabilitat de crear una malteria a Arbeka.

Al 2021, el pressupost que es va quedar a Ponent va ser 395.000€ (sense eix E). Al Centro la Vida, John Fil i Tres Cadires van impulsar Paisatges cooperatius, i Tres Cadires junt amb altres entitats de fora de Ponent la Destil·leria cooperativa, La Branda, situada a Les Garrigues.

Al 2019, només hi va haver dos projectes Singlars de Ponent. Amb un total de 118.000€. Al 2017, l'única entitat de Ponent que va obtenir un Singlars com a sol·licitant va ser Associació Alba¹⁴.

ALTRES ESPAIS D'INTERCOOPERACIÓ

Diferents entitats i projectes de l'economia Social i persones a títol personal van impulsar el Grup Territorial de la **Xarxa pel Dret a Cura a Lleida**. Des de Ponent Coopera se n'ha fet la dinamització des del principi. Actualment, el grup motor està compost per Ponent Coopera, la Descomunal, Lleure Quàlia, La Semprevida, Genera, la Mallarenga i Mercè Espuñes. A l'inici també hi va participar la Clara Lago i Federació Allem.

Des del grup motor es va presentar un Singlars per tal de generar estructura i recursos per la Xarxa (GT) i ampliar-ne la base i incidència. En aquest Singlars hi participen activament la Cristaleria i Repoblem (Obrint Portes, Al Centro la Vida i Boqueria) coordinant accions. Altres projectes més puntualment, com Coop d'Era, Alba Jussà, L'Era del Mussol, Projecte de cures Sudanell i finalment altres entitats de l'ESS que actuen com a proveïdors com Sarau, Octubre, Col·lectiu Ronda o Contrapunt.

A la ciutat de Lleida, Ponent Coopera també dinamitza l'**Aplec Cooperatiu**, que està impulsat per sis cooperatives (Obrint Portes, Sarau, Growords, Mangrana, Recoop, Octubre), més tres associacions (La Cristaleria, La Llamborda, Lo Fato) i Ocell de Foc.

Altres entitats estaven vinculades a la Comunitat (La Baldufa i ReCoop) i Ocell de Foc (Qualia, Talma...)

Les entitats que són membres de la **Xarxa d'Economia Social** a Ponent són: Tres Cadires, GroWords, L'Olivera, El Risell, l'Associació Alba, Fundació Dalmases i La Llamborda.

DINERS PÚBLICS REBUTS A TRAVÉS DELS PROGRAMES D'ECONOMIA SOCIAL A PONENT

Des del 2017, s'han destinat a Ponent, més de 7,9 milions d'euros dels diferents programes de la Direcció General d'Economia Social.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ATENEU COOPERATIU	222.000€	222.000€	222.000€	222.000€	240.000€	240.000€	240.000€	336.350€
PROJECTES SINGULARS	>60.000€	?	118.000€	?	396.000€	920.000€	1.600.000€	1.200.000€
COMUNITAT	/	/	/	/	/	175.000€	175.000€	175.000€
OCELL DE FOC	/	/	/	/	/	189.000€	189.000€	/
SOLARCOOP	/	/	/	/	/	/	/	880.000€

14 No tenim dades de les convocatòries de 2020 i 2018.

DAFO DE PONENT

COOPERA

FORTALESES

- L'ateneu és un projecte consolidat
- Projecte referent en alguns àmbits com cures, energia
- Expertesa i especialització de l'equip tècnic
- Hi ha territoris on som molt presents i referents: Urgell, Garrigues
- El coneixement i la confiança que s'estableix amb els projectes que acompanyem faciliten l'impuls de projectes d'intercooperació
- Bon ambient de treball
- El projecte de l'Aplec Cooperatiu, que compta amb l'acompanyament de Ponent Coopera

DEBILITATS

- En alguns àmbits/territoris no som presents ni referents
- Des de les àrees de promoció econòmica d'ajuntaments, CCs o Diputació no ens tenen com a referents
- No dediquem recursos suficients a lligar les relacions amb tècnics o polítics de les entitats
- Hem de sumar més entitats com a participants/promotores/col·laboradores per tal ser més representatius de l'ESS de Ponent
- La feina tècnica de vegades no et permet treballar la part més estratègica de generar xarxa o consolidar relacions
- L'eix de ruralitats sempre ha sigut estratègic, però al ser molt ampli, és difícil de concretar temes a treballar
- Hi ha projectes que són de dimensions molt petites que els hi costa participar de les jornades que organitzem des de l'Ateneu
- Detectar crisis a les cooperatives petites però evitar tancaments

OPORTUNITATS

- Treballar perquè hi hagi entitats de Ponent als espais de decisió de les entitats representatives
- Territorialitzar les entitats representatives
- Treball conjunt amb la FCTC (proves pilot per a la incidència política a Ponent)
- Més coherència amb la nova ordre
- Coordinació amb altres programes d'ESS a Ponent
- Accés a Repoblem
- Projectes d'intercooperació engegats que poden repercutir amb l'Ateneu
- A Lleida ciutat es considera una oportunitat el sector habitatge i el cultural
- La futura creació d'un pol cooperatiu a Lleida ciutat

AMENACES

- Poc coneixement general de l'ESS i cooperativisme
- Poca promoció de comunicació des de la DG
- Factor electoral
- Els projectes petits pateixen molt i aniran tancant

HABITATGE

Ponent Coopera ha treballat de la mà de la Dinamo en l'impuls del primer habitatge cooperatiu en cessió d'ús de Ponent que ha sigut la Closca de Lleida. També seguim acompanyant l'Era del Mussol de Maldà.

A l'Urgell participa de la Taula de l'Habitatge des del moment que es va constituir aquest espai.

Amb el projecte Singulars de Ruralitats Comunitàries, Ponent Coopera ha treballat conjuntament amb la Boqueria i Obrint Portes per realitzar quatre casos pilots dels quals puguem extreure'n aprenentatges que ens ajudin a dibuixar com podem crear alternatives d'habitatge des del cooperativisme i la masoveria al món rural.

A Lleida ciutat, Sostre Cívica ha impulsat habitatges cooperatius.

CURES

Ponent Coopera ha impulsat, conjuntament amb l'Ajuntament de Bellpuig, la creació de la cooperativa de cures Sempre viva que actualment té tres sòcies i més de 10 persones treballadores.

Amb la Paeria de Cervera vàrem intentar replicar el procés de creació de la Sempre viva per intentar impulsar una cooperativa de cures a Cervera. En veure que no estàvem aconseguint prou quòrum per impulsar una nova cooperativa, vàrem fer la proposta de crear la Sàlvia que és com un dispositiu de la Sempre viva a Cervera.

El sector d'atenció a les persones és un sector molt precaritzat en el que es paguen uns sous molt baixos que dificulten crear llocs de treball estables i dignes. És per això que a nivell de principat s'ha impulsat la Xarxa pel Dret a la Cura. Des de Ponent Coopera hem impulsat i acompanyat la creació de la Xarxa pel Dret a la Cura a Ponent.

TRANSICIÓ ENERGÈTICA

La transició energètica s'ha protagonitzat per l'impuls de les Comunitats Energètiques Locals (CEL). Des de Ponent Coopera participem del grup de treball de CEL de la XAC que és l'espai on compartim informació i coneixement amb relació a com s'estan desenvolupant aquestes comunitats arreu del territori.

A Ponent hem acompanyat la creació d'alguna associació i cooperativa constituïdes amb l'objectiu de promoure la transició cap a energies renovables, ja sigui fent sensibilització sobre el mercat elèctric o amb l'objectiu d'impulsar infraestructures energètiques comunitàries.

Actualment, amb la resolució del Solarcoop (subvenció per l'impuls de CEL en forma de cooperatives de consumidores i usuàries), preveiem que molts projectes de CEL engegaran i requeriran el suport de Ponent Coopera en la seva constitució. A Ponent hi ha un total d'11 projectes atorgats.

Cal tenir en compte que les bases de Solarcoop reconeixen que el suport que necessiti el CEL en la transformació a cooperativa de consum es pugui finançar amb la subvenció i es puguin contractar a les entitats que impulsen Ateneus Cooperatius.

ALIMENTACIÓ

De les primeres coses que va fer Ponent Coopera en el sector de l'alimentació va ser la promoció d'un projecte que va ser finançat per la FCTC per impulsar eines de distribució compartida. Aquest projecte va donar el naixement de rutescompartides.cat. En anys anteriors, també s'han coorganitzat espais per tractar la temàtica dels obradors compartits, així com s'han fet apropaments als grups de consum (trobadra de grups de consum, diagnosi, jornada de consum cooperatiu...).

La col·laboració amb Leader PONENT que va ser positiva des d'un inici, s'ha anat intensificant fins al punt que Ponent Coopera hem entrat de socis de l'associació.

Ponent Coopera va participar i col·laborar en les diferents taules del sector alimentari que es van impulsar des de Leader PONENT i des d'on va sorgir el projecte de crear un centre logístic a Bellpuig de Balaguer gestionat per l'Agrupació de Defensa Vegetal (ADV) ecològica de PONENT.

Amb l'ADV també s'ha anat estrenyent la relació, sobretot amb l'impuls d'una cooperativa agrària per manipular i comercialitzar ametlla d'alguns dels socis de l'associació. De cara al futur, s'espera seguir col·laborant arran del projecte Singular per fer la prova pilot del centre de logística.

Ponent Coopera ha participat del grup motor d'un espai test a PONENT conjuntament amb La Fundació Lleida XXI-Ajuntament de Lleida, Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya - ARCA, Leader PONENT, ADV, l'Escola Agrària d'Alfarràs, entre d'altres, i on va participar també un delegat del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural.

Dins el projecte Singular de Ruralitats Comunitàries es va estudiar la viabilitat d'un nou obrador compartit a la Vall del Corb.

Ponent Coopera va acompanyar la creació de la cooperativa de Mengem Garrigues que aglutina a més de vint petits productors de PONENT i que en el moment actual es troba en procés de redefinició de la seva activitat econòmica.

Ponent Coopera va realitzar el gener de 2024 la Taula Territorial de l'Alimentació que va servir per situar tots els projectes que actuen als diferents nivells de la cadena alimentària i per generar sinergies entre les entitats participants.

CULTURA

El sector cultural ha sigut una línia estratègica en els últims anys. És un sector que, principalment, l'hem treballat amb les entitats de Lleida ciutat però també amb la participació i en relació amb algunes companyies de Tàrraga, Cervera, Bellpuig i Corbins, entre altres.

Ponent Coopera va engegar el treball amb el sector cultural amb una Taula Territorial on es van aglutinar els agents més referents del sector cultural per presentar alguns projectes innovadors, per crear sinergies i, sobretot, per marcar línies a treballar conjuntament.

El treball arran de la Taula Territorial va portar l'impuls del Singular d'intercooperació de l'espai Marbi on hi han participat 15 entitats (bàsicament companyies de teatre, però també hi ha entitats del món dels serveis tècnics, serveis escenogràfics, del disseny i la publicitat, entre altres).

Tot el treball realitzat aquests anys amb cultura ha fet que es creïn quatre noves cooperatives i que n'hi hagi tres més que s'ho estiguin pensant o que hi estiguin treballant.

També s'ha engegat amb cultura de la Paeria de Lleida un treball conjunt de projecte de residències a la ciutat, i es forma part del consell de cultura de la ciutat.

SOCIOGRAMA: MAPA DE RELACIONS

A) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA:

- Serveis territorials de Treball a Lleida
- Registre de cooperatives de Lleida
- Registre mercantil
- SOC Lleida
- Acció Lleida - Acció E
- Reempresa
- Diputació Lleida
- Paeria Lleida
 - Regidoria de Joventut
 - Regidoria de Participació
 - Alcaldia
 - Empresa Municipal d'Agenda Urbana (EMAU)
 - Promoció Econòmica
 - Cultur
 - Institut Municipal d'Ocupació (IMO)
- Paeria Cervera
- Ajuntament Bellpuig
- Ajuntament Tàrraga
- Ajuntament Algerri
- Ajuntament de Borges
- Ajuntament del Palau d'Anglesola
- CC Segrià
- CC Pla d'Urgell
- CC Urgell
- CC Segarra
- CC Garrigues
- CC Noguera

B) ENTITATS FEDERATIVES-ASSOCIATIVES DE SUPORT / DINAMITZACIÓ LOCAL:

- Leader Ponent
- Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya - ARCA
- Agrupació Defensa Vegetal Ecològica de Ponent (ADV)
- Federació ALLEM
- Coordinadora ONGD i altres MS
- Associació Vall del Corb
- Col·legis Professionals:
 - Advocats
 - Gestors
 - Economistes
 - Secretaris i administradors

C) PROGRAMES ESS A PONENT:

- Descomunal
- Ocell de Foc

D) ENTITATS REPRESENTATIVES / COOPS D'IMPACTE NACIONAL:

- Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC)
- Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC)
- Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya (FCCUC)
- XMESS
- Confederació de Cooperatives CoopCat
- XES
- Coop57
- Fundació Seira
- Fundació Roca Galès
- Dinamo
- Sostre Cívic

E) MÓN EDUCATIU:

- Universitat de Lleida
- Instituts amb qui fem tallers cada any

F) PRIVATS:

- Analític Lleida (diari econòmic): Ponent Coopera forma part del Consell Editorial

G) ASSOCIACIONS:

- La Soll

Amb les entitats amb qui Ponent Coopera ha tingut projectes concrets a treballar, la relació ha fructificat i més enllà de l'activitat concreta han anat sortint altres projectes o activitats a fer. De cara al futur, és important escollir aquelles entitats estratègiques amb les quals es vol tenir contacte i pensar quins projectes o activitats podríem compartir, encara que siguin accions petites, seran un bon punt de sortida.

Només set municipis de Ponent (de 149) estan adherits a la Xarxa de Municipis per l'ESS: (En tot Catalunya, n'hi ha 67). Aquests són:

- Algerri
- Bellpuig
- Les Borges Blanques
- Cervera
- Lleida
- El Palau d'Anglesola
- Tàrraga

ENTITATS DE L'ESS ENXARXADES A PONENT:

- Bresca Digital: promotora de l'ateneu
- ContraPunt: promotora de l'ateneu, forma part de la Xarxa de Cures
- Al Centro la Vida: promotora de l'ateneu, forma part de la Xarxa de Cures i de l'associació Repoblem
- Obrint Portes: promotora de l'ateneu, forma part de l'Aplec Cooperatiu i de l'associació Repoblem
- Tres Cadires: promotora de l'ateneu
- Sarau Estudi: promotora de l'ateneu i forma part de l'Aplec Cooperatiu
- Quàlia: promotora de l'ateneu, forma part de la Xarxa de Cures, referent territorial de la FCTC
- Associació Alba: promotora de l'ateneu
- L'Olivera: promotora de l'ateneu
- Mangrana: forma part de l'Aplec Cooperatiu
- GroWords: forma part de l'Aplec Cooperatiu
- SempreViva: forma part de la Xarxa de Cures
- Recoop: promou la Descomunal, forma part de l'Aplec Cooperatiu i la Xarxa de Cures

MAPA DE PROJECTES ESTRATÈGICS DEL TERRITORI

Hi ha algunes activitats o projectes que creiem que hem de mantenir i seguir potenciant per l'impacte que tenen. Aquestes són:

REEIXIM L'OESST

És un projecte que Ponent Coopera creu estratègic per tres motius:

A. Perquè es pot ajuntar en sessions grupals la formació que si s'hagués de traspasar a acompanyaments individuals es multiplicarien les hores d'acompanyament.

B. El motiu principal per considerar aquest projecte com un projecte estrella és perquè està directament vinculat a la creació de futures cooperatives. L'incentiu del premi econòmic a les millors iniciatives fa que aquells projectes que guanyin el premi s'acabin constituint en cooperatives en els següents mesos.

C. És un projecte que impulsa Ponent Coopera amb la col·laboració de la Diputació de Lleida, dels Grups GAL i dels Consells Comarcals, un bon precedent per tenir una comunicació oberta amb aquestes entitats i per facilitar l'impuls d'altres projectes en el futur.

FEMCOOP

Consisteix en una formació pràctica i personalitzada adreçada a grups de joves de 18 a 40 anys amb interès a impulsar un projecte cooperatiu a la ciutat de Lleida. L'objectiu principal del programa és impulsar l'emprenedoria col·lectiva i l'autoocupació dels joves mitjançant la creació de cooperatives. Aquest programa està promogut pel Departament de Joventut de l'Ajuntament de Lleida i Ponent Coopera.

PONENT FEST

La Fira d'Economia Social i Transformadora de Ponent és l'activitat estrella de sensibilització cap a públic general. És un bon moment per poder visibilitzar l'ESS i les entitats que en formen part. També és un moment que les mateixes entitats d'ESS coneguin a d'altres entitats i puguin establir una relació des de la informalitat.

ESPAIS I PROJECTES D'INTERCOOPERACIÓ

Els projectes d'intercooperació són estratègics per consolidar cooperatives petites. Provoca el coneixement i l'ajuda mútua entre entitats, facilita l'accés conjunt a finançament, promou mancomunar o compartir recursos propis, augmenta el mercat social...

Cal començar a visualitzar la intercooperació com el mecanisme per articular noves propostes que donin resposta a les necessitats del territori. Ex: Ruralitats comunitàries,

node logístic, etc. En aquest sentit, cal seguir-hi treballant per generar estructures estables que esdevinguin nous agents de dinamització econòmica des d'una perspectiva de l'ESS.

Un dels principals projectes és l'**Aplec Cooperatiu**, la xarxa d'entitats d'ESS de la Ciutat de Lleida. I la proposta de pol cooperatiu a la Ciutat de Lleida.

TÍTOL UNIVERSITARI D'ESPECIALITZACIÓ EN ESS

Curs organitzat per Ponent Coopera i homologat per la Universitat de Lleida, amb l'objectiu de construir un marc conjunt d'aprenentatge, formació i debat al voltant de les potencialitats, trets diferencials i limitacions de l'ESS.

NECESSITATS DETECTADES

Durant l'assemblea de Ponent Coopera del 13 de març de 2025 es van analitzar diferents necessitats que s'han detectat a les comarques de Ponent arran de la diagnosi.

DESEQUILIBRI TERRITORI

Tot i els esforços realitzats fins ara, encara **hi ha zones del territori de Ponent on la presència i incidència de l'economia social i solidària (ESS) i de Ponent Coopera és limitada**. En especial, cal reforçar la presència a la Noguera, la Segarra, el sud del Segrià i el nord de l'Urgell. Aquest desequilibri territorial sovint es correlaciona amb la presència o absència de tècnics vinculats a Ponent Coopera. A la Noguera, municipis grans com Balaguer, Artesa o Ponts presenten una realitat pròpia, amb vincles culturals i socials tant amb el Pirineu com amb el Segrià. A la Segarra, la mirada cap a la Catalunya Central i el baix índex d'atur afavoreixen que molts joves no es plantegin l'autoocupació. A més, aquestes zones pateixen un envelliment notable de la població i una pèrdua progressiva del jovent, que sovint marxa a altres zones per falta d'oportunitats o referents propers.

La manca de models locals d'èxit dificulta la creació de noves iniciatives, i la forta presència de la pagesia i treballs comunals històrics no ha estat prou valorada com a base potencial per a projectes col·lectius actuals.

Per tant, **el repte és doble: retenir talent local i fer emergir nous projectes en contextos on no hi ha models de referència**.

Per això, és imprescindible reforçar la pedagogia sobre l'ESS, explicant exemples concrets i tangibles, i impulsar espais de debat i reflexió que fomentin una cultura transformadora arrelada al territori. També **és clau identificar aliances amb actors locals ja existents per aprofitar infraestructures, coneixements i vincles socials**.

IMPACTE ECONOMIC

Un dels reptes clau per augmentar l'impacte econòmic de l'ESS a Ponent és **fomentar la intercooperació entre entitats, de manera que es generi un teixit més sòlid i resilient**. També és essencial facilitar l'accés a subvencions, ja que les actuals ajudes sovint són difícils de justificar i complexos de gestionar, cosa que limita les oportunitats per a entitats petites o de recent creació. Tot i que el finançament públic ha millorat, per exemple amb programes com els Singulars que han passat de centralitzar-se a Barcelona a repartir-se més equitativament per territori, encara queda recorregut perquè Ponent capti una proporció més significativa d'aquests recursos.

L'ateneu cooperatiu té un paper rellevant en la detecció i avaluació crítica dels projectes que es presenten, i cal continuar vetllant perquè els projectes tinguin impacte real i siguin viables. Programes com Solarcoop han demostrat que entitats petites poden aspirar a pressupostos elevats, però cal un major seguiment per garantir la sostenibilitat econòmica de les iniciatives del territori.

A més, convé **visibilitzar millor l'impacte de l'ateneu en formacions i acompanyaments**, per tal de reforçar la seva legitimitat i valor públic dins d'un context on les polítiques públiques encara donen molt més pes a grans esdeveniments, que a l'economia social.

CONSOLIDACIÓ

El repte de consolidar cooperatives i fer viables els projectes petits continua sent una necessitat central. L'acompanyament que ofereix Ponent Coopera ha evolucionat al llarg del temps: inicialment centrat en els aspectes sociataris, posteriorment en la viabilitat econòmica, i més recentment en els factors personals i emocionals que influeixen en l'emprenedoria col·lectiva. Sovint, les dificultats econòmiques es barregen amb problemàtiques internes o personals, i cal tenir una mirada integral que contempli totes aquestes dimensions. Per això, es considera útil desenvolupar eines específiques, com ara un test de compatibilitat per emprendre, que ajudi a identificar si les persones estan preparades per iniciar una cooperativa, així com senyals d'alerta que permetin intervenir abans que es cronifiquin situacions problemàtiques.

També es fa evident la **necessitat de fer un seguiment més estructurat dels projectes acompanyats o constituïts**, per tal de detectar bones pràctiques, necessitats emergents, anomalies o casos d'inactivitat, i poder-hi donar resposta.

La formació a les gestories és un altre element clau, ja que moltes no estan habituades a treballar amb el model cooperatiu i poden tenir dificultats per acompanyar adequadament aquests projectes.

A més, **cal aprofitar millor la diversitat d'entitats existents, tant per fomentar col·laboracions com per aprendre de les trajectòries i experiències consolidades.** Finalment, el finançament continua sent un factor determinant: molts projectes s'han pogut constituir gràcies al suport econòmic rebut, però també cal analitzar i valorar aquells que han tirat endavant sense captar finançament, per entendre millor quins elements afavoreixen la sostenibilitat dels projectes de l'ESS a Ponent.

ALIANCES I INTERCOOPERACIÓ

La generació i enfortiment d'aliances és una peça clau per consolidar i expandir l'ESS a Ponent. És imprescindible aprofitar les iniciatives ja existents al territori, com els espais d'associacionisme i militància, que sovint són motors de dinamisme comunitari. En aquest sentit, **cal aprofundir en la col·laboració amb moviments socials i implicar-se activament en iniciatives col·lectives per teixir xarxes més sòlides i generar massa crítica.**

També s'apunta la necessitat de reforçar les aliances entre cooperatives, promovent espais de seguiment conjunt, intercanvi de coneixement i pràctiques d'apadrinament o mentoratge entre entitats amb experiència i projectes emergents.

D'altra banda, s'identifica una manca de coneixement sobre el valor afegit de les federacions: cal fer pedagogia sobre què aporta federar-se i quin impacte pot tenir al territori. En aquest debat, també s'obre la reflexió sobre si Ponent Coopera hauria d'assumir un rol més actiu com a nexa o facilitador d'aquestes aliances. Igualment, es detecta la necessitat d'establir vincles més estrets amb el cooperativisme agrari per fer front conjunt als reptes demogràfics que afecten les comarques de Ponent.

Pel que fa a les administracions, tot i l'interès creixent per projectes "socials", sovint manca una comprensió profunda del seu impacte real. **Cal obrir més vies de col·laboració, especialment amb municipis petits, i incidir políticament perquè l'ESS i el cooperativisme siguin reconeguts com a eines de transformació.** En aquest sentit, una demanda clara és que les clàusules socials en les licitacions públiques deixin de ser opcionals i passin a ser una obligació real i efectiva.

La comunicació és un dels grans reptes pendents per a l'ESS en general, no només a Ponent. El fet de presentar-se com una alternativa ha pogut generar una certa distància amb la ciutadania, fent que algunes persones es percebin fora del moviment. Ara cal reformular aquest relat: **no només som una alternativa, sinó una resposta concreta, real i propera als reptes del territori**. Malgrat el suport econòmic que pot arribar des de la Direcció General d'Economia Social, es constata una manca de comunicació nacional coordinada, i tampoc des del sistema educatiu es fa difusió dels valors i pràctiques de l'ESS, la qual cosa dificulta la seva normalització i transmissió.

La gran diversificació d'iniciatives dins l'ESS, tot i ser una riquesa, també ha provocat una manca de cohesió i autoestima col·lectiva. **El relat sovint es presenta com massa complex o dens, i cal treballar per fer-lo més senzill, comprensible i atractiu**. És important transmetre que no cal canviar radicalment tots els hàbits de consum o vida per formar part de l'ESS, sinó que petits canvis ja poden marcar la diferència. En definitiva, cal construir una narrativa més empàtica i accessible, capaç d'arribar a públics diversos, generar interès i fer visibles tant els valors com els impactes tangibles d'aquest model econòmic al territori.

La comunicació al voltant de l'ESS necessita una renovació profunda. El relat actual sovint es percep com feixuc i exclouent, especialment quan es planteja l'economia social com una "alternativa", fet que pot allunyar a qui no es veu reflectit en aquest discurs. És urgent construir un relat més atractiu, proper i inclusiu, que posi en valor que qualsevol petit canvi ja és un pas endavant. També cal reforçar l'autoestima del sector, fomentar la cohesió interna i explicar millor, amb exemples clars i propers, què és l'ESS i quin impacte pot tenir. L'absència d'una estratègia comunicativa nacional per part de la Direcció General i la poca incidència a l'escola dificulten arribar a tota la societat. **Cal aprofitar la diversificació existent dins l'ESS per generar un discurs ric, però alhora clar i accessible, que connecti amb les realitats quotidianes de les persones**.

DEFINICIÓ DEL OBJECTIUS

Segons les necessitats analitzades en l'assemblea, els objectius a treballar són:

- **Ampliar la presència i la incidència territorial de l'ESS a totes les comarques de Ponent**, especialment a la Noguera, la Segarra, el Segrià sud i l'Urgell nord.
- **Consolidar i fer sostenibles els projectes cooperatius existents**, promovent-ne la viabilitat econòmica, la resiliència organitzativa i el benestar de les sòcies i treballadores.
- **Fomentar la intercooperació, el treball en xarxa i la dinamització territorial.**
- **Construir aliances sòlides amb actors clau del territori** (moviments socials, administracions, cooperatives agràries, federacions) per a reforçar l'ecosistema de l'ESS.
- **Millorar la comunicació, el relat i la pedagogia sobre l'ESS**, amb un discurs més accessible, cohesionador i transformador.

fem xarxa
per una
economia
social
i solidària

PONENT COOPERA

ATENEU COOPERATIU

ENTITATS PROMOTORES:

bresca digital

quàlia
cooperativa de lleure

TRES CADIRES
Cooperativa

Persones
amb empena
alba

contra.
consultoria cooperativa

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

**sa
FAU**
estudi

**OBRINT
PORTES**
COOPERATIVA

CENTRO
la vida
SOC.

 www.ponentcoopera.cat

 info@ponentcoopera.cat

 664 26 56 64

Promou i finança:

**economia
social**

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Empresa
i Treball**

Impulsa:

XAC
xarxa d'ateneus
cooperatius

**PONENT
COOPERA**
ATENEU COOPERATIU